Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων ως φορείς της βιώσιμης ανάκαμψης και ανάπτυξης στον τομέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2022/C 486/02)

Εισηγήτρια: η κ. **Mira-Maria KONTKANEN**

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	20.1.2022
Νομική βάση	Άρθρο 32 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού
	Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	8.9.2022
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2022
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	572
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας	
(υπέρ/κατά/αποχές)	143/0/0

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων αποτελούν σημαντική στρατηγική διαδικασία που διασφαλίζει τη συνέχεια των επιχειρήσεων και διαφυλάσσει την απασχόληση. Συνεπώς, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) προτείνει οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και των κρατών μελών για την ανάκαμψη και την ανάπτυξη να δώσουν ισχυρό ρόλο στην προώθηση της μεταβίβασης επιχειρήσεων.

1.2 Οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων διαφυλάσσουν τον κοινωνικό ιστό των αγροτικών περιοχών, όπου οι ΠΜΜΕ (πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις) έχουν ισχυρή παρουσία. Η ανάπτυξη εύρυθμα λειτουργούντων οικοσυστημάτων μεταβίβασης επιχειρήσεων και υπηρεσιών υποστήριξης είναι ουσιαστική για τη διατήρηση των μέσων βιοπορισμού και των οικονομιών των αγροτικών και των μονοβιομηχανικών περιοχών. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αυτό θα έπρεπε να αναγνωριστεί κατά την υλοποίηση του μακρόπνοου οράματος της ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές και στο αγροτικό σχέδιο δράσης.

1.3 Οι επιτυχείς μεταβιβάσεις επιχειρήσεων διαφυλάσσουν τις υφιστάμενες θέσεις εργασίας και δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας, καθώς και μελλοντικές προοπτικές για τους εργαζομένους όσον αφορά τη συνέχεια της εργασίας και την επαγγελματική εξέλιξη. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να ανταλλάξουν βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τον τρόπο προώθησης της μεταβίβασης μιας εταιρείας στους εργαζομένους, για παράδειγμα με τη μορφή συνεταιρισμού ([1]) και άλλες εταιρείες εργαζομένων της κοινωνικής οικονομίας.

1.4 Όσο νωρίτερα προετοιμάζονται οι επιχειρηματίες για τη μεταβίβαση, τόσο πιο επιτυχείς τείνουν να είναι οι μεταβιβάσεις. Τα κράτη μέλη πρέπει να αυξήσουν τις δραστηριότητες ευαισθητοποίησης σχετικά με τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων και να εξοπλίσουν τις επιχειρήσεις και άλλους οργανισμούς υποστήριξης για την προώθηση και την υποστήριξη των μεταβιβάσεων των ΠΜΜΕ. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης τα κράτη μέλη να θεσπίσουν και να αναπτύξουν περαιτέρω μηχανισμούς έγκαιρης προειδοποίησης ([2]) για τις ΠΜΜΕ, με σκοπό την υποστήριξη της ανθεκτικότητας, της βιωσιμότητας και, τελικά, της μεταβιβασιμότητας της επιχείρησης.

1.5 Η εξαγορά μιας υφιστάμενης επιχείρησης θα πρέπει να προωθηθεί ενεργά ως μια ευκαιρία για τους επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται για πρώτη φορά, που είναι εξίσου ελκυστική με την ίδρυση μιας επιχείρησης. Η τεχνογνωσία σχετικά με την εξαγορά μιας εταιρείας και τη διαδοχή θα πρέπει να αποτελεί μέρος της εκπαίδευσης για την επιχειρηματικότητα, στη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ ζητεί να αναπτυχθούν κίνητρα για τη μεταβίβαση μικρών εταιρειών σε νέους επιχειρηματίες. Τα εν λόγω κίνητρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την ευαισθητοποίηση, τις υπηρεσίες παροχής συμβουλών, την καθοδήγηση και την πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Επίσης, η κατανόηση του κοινωνικού διαλόγου από

([1]) Για παράδειγμα, στη Γαλλία υπάρχει ένα πλαίσιο για την οργάνωση και τη διευκόλυνση της μεταβίβασης μιας εταιρείας στους εργαζομένους και την ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας των εδαφών με τη διευκόλυνση της μεταβίβασης των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

([2]) Ο μηχανισμός έγκαιρης προειδοποίησης είναι μια υπηρεσία παροχής συμβουλών και υποστήριξης σε εταιρείες που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες, η οποία αποσκοπεί στην έγκαιρη παρέμβαση για την πρόληψη της πτώχευσης βιώσιμων επιχειρήσεων.

τους νέους επιχειρηματίες θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω, ώστε να εξασφαλιστούν επιτυχείς μεταβιβάσεις επιχειρήσεων για όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς. Ομοίως, θα πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω κίνητρα για τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων σε γυναίκες επιχειρηματίες, ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των γυναικών επιχειρηματιών, που επί του παρόντος είναι πολύ χαμηλός.

1.6 Η χρηματοδότηση παραμένει εμπόδιο για επιτυχείς μεταβιβάσεις επιχειρήσεων, και οι περισσότερες μεταβιβάσεις επιχειρήσεων απαιτούν εξωτερική χρηματοδότηση. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει σθεναρά κάθε κράτος μέλος να διασφαλίσει ότι υπάρχουν πιστωτικά ιδρύματα διαθέσιμα για την υποστήριξη των μεταβιβάσεων των ΠΜΜΜΕ, για παράδειγμα με την παροχή βοήθειας για εμπράγματες ασφάλειες για τραπεζικά δάνεια.

1.7 Η ΕΟΚΕ συνιστά στα κράτη μέλη να δημιουργήσουν εθνικά φόρουμ ενδιαφερόμενων φορέων για τη μεταβίβαση επιχειρήσεων, τα οποία θα εκπροσωπούν τόσο τους δημόσιους όσο και τους ιδιωτικούς ενδιαφερόμενους φορείς. Τα φόρουμ για τη μεταβίβαση επιχειρήσεων προσφέρουν μια συστηματική και μακροπρόθεσμη προσέγγιση για την προώθηση της μεταβίβασης επιχειρήσεων. Παρέχουν επίσης έναν χώρο για συνεχή διάλογο μεταξύ των εθνικών εμπειρογνωμόνων και συνιστούν αποδοτικότερη χρήση των πόρων.

1.8 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να αναπτυχθούν διαδικτυακές πλατφόρμες για τη μεταβίβαση επιχειρήσεων σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και ότι θα πρέπει επίσης να είναι προσβάσιμες σε πολύ μικρές και μικρές εταιρείες. Θα πρέπει να αναπτυχθούν διασυνδέσεις και συνέργειες μεταξύ των διαφόρων διαδικτυακών πλατφορμών στα κράτη μέλη, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα μπορούσε να διευκολύνει τη διασύνδεση μεταξύ των διάφορων διαδικτυακών αγορών στην ΕΕ.

1.9 Τα δεδομένα για τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων είναι συχνά κατακερματισμένα, ανεπαρκή, παρωχημένα και μη συγκρίσιμα μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να συνεχίσουν να βελτιώνουν τη βάση δεδομένων για τη μεταβίβαση επιχειρήσεων.

1.10 Θα πρέπει να πραγματοποιείται τακτική επανεξέταση της κατάστασης όσον αφορά τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων στην Ευρώπη, για παράδειγμα με τη μορφή ενός βαρόμετρου σε επίπεδο ΕΕ για τη μεταβίβαση επιχειρήσεων, το οποίο θα παρέχει επίσης στοιχεία για τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής. Η ετήσια συνέλευση των ΜΜΕ της ΕΕ θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως φόρουμ τακτικής συζήτησης και ανταλλαγής εμπειριών για τις μεταβιβάσεις ΠΜΜΜΕ. Τέλος, θα πρέπει να εξεταστούν διάφορες πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης, όπως η καθιέρωση μιας εθνικής και/ή Ευρωπαϊκής εβδομάδας μεταβίβασης επιχειρήσεων.

2. **Εισαγωγή**

2.1 Η αύξηση του αριθμού των επιτυχών μεταβιβάσεων επιχειρήσεων θα έχει άμεσα οφέλη για την απασχόληση, τη συνέχεια λειτουργίας των επιχειρήσεων και την ευρωπαϊκή οικονομία στο σύνολό της. Σύμφωνα με τις προτάσεις της Διάσκεψης για το μέλλον της Ευρώπης ([3]), οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της συνοχής των κοινωνιών.

2.2 Οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων αποτελούν ένα ολοένα και πιο σημαντικό και φυσικό μέρος της στρατηγικής ανάπτυξης, ανανέωσης και επέκτασης των ΠΜΜΜΕ. Καθώς ο πληθυσμός της Ευρώπης γηράσκει, και ο αριθμός των επιχειρηματιών που σχεδιάζουν να αποσυρθούν από τις επιχειρήσεις αυξάνεται, οι επιτυχείς μεταβιβάσεις επιχειρήσεων καθίστανται ακόμη πιο κρίσιμες για την οικονομία των ευρωπαϊκών ΠΜΜΜΕ.

2.3 Περίπου 450 000 εταιρείες με 2 εκατομμύρια εργαζομένους μεταβιβάζονται ετησίως σε ολόκληρη την Ευρώπη. Εκτιμάται ότι, κάθε χρόνο, περίπου 150 000 επιχειρήσεις κινδυνεύουν να μην μεταβιβασθούν επιτυχώς, θέτοντας σε κίνδυνο περίπου 600 000 θέσεις εργασίας. Οι μικρότερες επιχειρήσεις είναι οι πιο ευάλωτες σε αποτυχημένες μεταβιβάσεις ([4]).

([3]) Έκθεση σχετικά με τα τελικά αποτελέσματα της Διάσκεψης για το μέλλον της Ευρώπης, Μάιος 2022

([4]) Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Business Dynamics: Start-ups, business transfers and bankruptcy (Επιχειρηματική δυναμική: νεοφυείς επιχειρήσεις, μεταβιβάσεις επιχειρήσεων και πτώχευση), 2011.

2.4 Οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων μπορεί να είναι μια πολύπλοκη διαδικασία λόγω οικονομικών, διαχειριστικών, ρυθμιστικών, διοικητικών ή εμπορικών προκλήσεων, όπως η αντιστοίχιση πωλητών και αγοραστών. Ταυτόχρονα, οι περισσότερες από το σύνολο των μεταβιβάσεων επιχειρήσεων πραγματοποιούνται σε πολύ μικρές επιχειρήσεις με περιορισμένους πόρους. Συχνά, μια μεταβίβαση είναι δυσκολότερη για τις μικρές επιχειρήσεις στις οποίες ο ιδιοκτήτης διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο ([5]).

2.5 Ένα οικοσύστημα μεταβίβασης επιχειρήσεων που λειτουργεί εύρυθμα είναι ουσιαστικό για επιτυχείς μεταβιβάσεις και συμβάλλει στη δημιουργία δυναμικών αγορών μεταβίβασης επιχειρήσεων. Τα οικοσυστήματα μεταβίβασης επιχειρήσεων περιλαμβάνουν διάφορους δημόσιους και ιδιωτικούς ενδιαφερόμενους φορείς: αγοραστές, πωλητές, προκατόχους, διαδόχους, επιχειρηματικούς συμβούλους όπως επιχειρηματικούς μεσίτες, λογιστές, δικηγόρους και συμβούλους, διαμεσολαβητές, πιστωτικά ιδρύματα, οργανισμούς υποστήριξης επιχειρήσεων, φορείς χάραξης πολιτικής και πανεπιστημιακούς. Οι δραστηριότητες ευαισθητοποίησης που αποσκοπούν στην αύξηση της ετοιμότητας για μεταβιβάσεις επιχειρήσεων αποτελούν σημαντικό μέρος του οικοσυστήματος. Ακόμη και σήμερα, το τοπίο της μεταβίβασης επιχειρήσεων διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των περιφερειών ενός κράτους μέλους, αφήνοντας περιθώρια για αμοιβαία μάθηση και βελτίωση των οικοσυστημάτων μεταβίβασης επιχειρήσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ωστόσο, την τελική ευθύνη για τη μεταβίβαση τη φέρει πάντοτε ο επιχειρηματίας.

2.6 Μια επιτυχής αλλαγή ιδιοκτησίας μπορεί να οδηγήσει σε μια πιο ανθεκτική, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχείρηση. Όταν επιχειρήσεις με νέους ιδιοκτήτες υιοθετούν πιο πράσινα και ψηφιακά επιχειρηματικά μοντέλα, οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων συμβάλλουν επίσης στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση του τομέα των ΠΜΜΕ.

2.7 Η πανδημία της νόσου COVID-19 ανέδειξε επίσης την ανάγκη ενίσχυσης της ανθεκτικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και διασφάλισης καλύτερου προγραμματισμού ετοιμότητας. Η εταιρεία και το επιχειρηματικό μοντέλο της θα πρέπει να είναι υγιή και ανθεκτικά σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς, προκειμένου η μεταβίβαση να είναι επιτυχής. Η οικονομική ευρωστία και η ανθεκτικότητα αυξάνουν τις πιθανότητες για μια επιτυχή μεταβίβαση.

3. **Ιστορικό**

3.1 Οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων αποτελούν μέρος της ενωσιακής πολιτικής για την επιχειρηματικότητα από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Το 1994, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκπόνησε σύσταση ([6]) για τη βελτίωση των συνθηκών πλαισίου στα κράτη μέλη όσον αφορά τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων. Η εν λόγω σύσταση πρότεινε σειρά μέτρων για τα κράτη μέλη με σκοπό τη βελτίωση της κατάστασης για τις επιχειρήσεις που προετοιμάζονται για μεταβίβαση. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν τις δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και ενίσχυσης της ετοιμότητας, τη βελτίωση του χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος για τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων, τη δημιουργία νομικών οδών για την αναδιάρθρωση, την παροχή των νομικών μέσων για τη διασφάλιση της συνέχειας λειτουργίας των προσωπικών εταιρειών σε περίπτωση θανάτου ενός από τους εταίρους ή του ιδιοκτήτη, τη διασφάλιση ότι οι φόροι κληρονομιάς ή δωρεάς δεν εμποδίζουν τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων και τη διευκόλυνση της μεταβίβασης σε τρίτους μέσω κατάλληλων φορολογικών κανόνων.

3.2 Έκτοτε, η Επιτροπή επανεξέτασε τη σύσταση το 2006 και δημοσίευσε την ανακοίνωση ([7]) με θέμα *Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισσαβώνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση — Μεταβίβαση επιχειρήσεων — Εξασφάλιση της συνέχειας με μια νέα αρχή*. Η επανεξέταση κατέδειξε ότι για την εφαρμογή της σύστασης του 1994 απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες. Εκτός από την έκκληση για εφαρμογή της σύστασης του 1994, η ανακοίνωση του 2006 έκανε περαιτέρω συστάσεις για την προώθηση της μεταβίβασης επιχειρήσεων, όπως η αύξηση της πολιτικής προσοχής που δίνεται στις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων, η παροχή εξειδικευμένης υποστήριξης και καθοδήγησης, η οργάνωση διαφανών αγορών μεταβίβασης και η υλοποίηση εθνικής, περιφερειακής και τοπικής υποδομής υποστήριξης για την προώθηση των μεταβιβάσεων.

3.3 Το 2013, η Επιτροπή αξιολόγησε την πρόοδο όσον αφορά τις συστάσεις του 2006. Το γενικό συμπέρασμα ήταν ότι δεν είχε σημειωθεί ικανοποιητική πρόοδος στην εφαρμογή μέτρων για τη βελτίωση του πλαισίου για τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων από την ανακοίνωση του 2006 και μετέπειτα. Οι ελλείψεις που απαριθμήθηκαν στην αξιολόγηση αφορούσαν τομείς όπως οι φορολογικές ρυθμίσεις για τρίτους ή εργαζομένους ή την παροχή ειδικής υποστήριξης και πρωτοβουλίες χρηματοδότησης. Στην αξιολόγηση επισημάνθηκε επίσης ότι στις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων δεν δίνεται επαρκής πολιτική προσοχή σε επίπεδο ΕΕ ή κρατών μελών, σε αντίθεση με την πολιτική για τις νεοφυείς επιχειρήσεις.

([5]) Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισσαβώνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση — Μεταβίβαση επιχειρήσεων — Εξασφάλιση της συνέχειας με μια νέα αρχή», 2006, COM(2006) 117 τελικό, σ. 4.

([6]) Σύσταση της Επιτροπής, της 7ης Δεκεμβρίου 1994, περί της μεταβίβασης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (94/1069/ΕΚ).

([7]) Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο *Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισσαβώνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση — Μεταβίβαση επιχειρήσεων — Εξασφάλιση της συνέχειας με μια νέα αρχή*, 2006, COM(2006) 117 final.

3.4 Το 2020, η Επιτροπή δημοσίευσε μια στρατηγική της ΕΕ για τις ΜΜΕ ([8]), επιβεβαιώνοντας τη δέσμευσή της να συνεχίσει να εργάζεται για τη διευκόλυνση των μεταβιβάσεων επιχειρήσεων και να στηρίξει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους για τη δημιουργία ενός φιλικού προς τις μεταβιβάσεις επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Πρόσφατα, η Επιτροπή επικεντρώθηκε στη βελτίωση της βάσης τεκμηρίωσης σχετικά με τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων, δημοσιεύοντας μια έκθεση το 2021 ([9]). Οι δράσεις της Επιτροπής και οι ορθές πρακτικές που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ αναφέρονται στον σχετικό ιστότοπο ([10]) της ΕΕ.

3.5 Η ΕΟΚΕ έχει επίσης αναγνωρίσει τη σημασία των μεταβιβάσεων των ΠΜΜΜΕ και ζητεί να ληφθούν ταχέως μέτρα για τη διευκόλυνση και τον εξορθολογισμό τους με λογικό κόστος ([11]). Στη γνωμοδότησή της σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τις ΜΜΕ, η ΕΟΚΕ ζητεί επίσης να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις διασυνοριακές μεταβιβάσεις ΠΜΜΜΕ για την αντιμετώπιση του υψηλού κόστους που συνδέεται με τις μεταβιβάσεις αυτές, καθώς και των σημαντικών διαφορών που παρουσιάζουν οι εθνικοί κανονισμοί ([12]). Η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την παρακολούθηση της στρατηγικής της ΕΕ για τις ΜΜΕ ([13]) εξηγεί τις δυνατότητες που έχουν οι επιτυχείς μεταβιβάσεις επιχειρήσεων να καταστήσουν μια επιχείρηση πιο ψηφιακή και βιώσιμη, σύμφωνα με τους στόχους της ΕΕ για τη διττή μετάβαση.

4. **Γενικές παρατηρήσεις**

4.1 Οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων είναι ένα ολοένα και πιο σημαντικό θέμα για τις ΠΜΜΜΕ λόγω της δημογραφικής γήρανσης της Ευρώπης και της γήρανσης των επιχειρηματιών. Περίπου το 90 % των μεταβιβάσεων επιχειρήσεων πραγματοποιούνται σε πολύ μικρές εταιρείες ([14]).

4.2 Η αύξηση του αριθμού των επιτυχών μεταβιβάσεων επιχειρήσεων έχει άμεσα οφέλη για την ευρωπαϊκή οικονομία. Σε σύγκριση με τις νεοφυείς επιχειρήσεις, οι επιτυχώς μεταβιβαζόμενες επιχειρήσεις έχουν καλύτερες επιδόσεις όσον αφορά την επιβίωση, τον κύκλο εργασιών, το κέρδος, την καινοτομία και την απασχόληση ([15]). Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι υφιστάμενες εταιρείες διατηρούν κατά μέσο όρο πέντε θέσεις εργασίας, ενώ μια νεοφυής επιχείρηση δημιουργεί μόνο δύο θέσεις εργασίας κατά μέσο όρο ([16]). Συνεπώς, η προώθηση των μεταβιβάσεων επιχειρήσεων αποτελεί την καλύτερη δυνατή προώθηση της επιχειρηματικής ανάπτυξης.

4.3 Οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων διαφυλάσσουν τον κοινωνικό ιστό των αγροτικών περιοχών, όπου υπάρχει ισχυρή παρουσία ΠΜΜΜΕ· εκτιμάται ότι τουλάχιστον το ένα τρίτο των ευρωπαϊκών ΠΜΜΜΕ βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές. Διασφαλίζουν την οικονομική και κοινωνική συνοχή των περιοχών αυτών μέσω των υπηρεσιών που παρέχουν στους πολίτες, τους καταναλωτές και τις τοπικές οικονομικές δραστηριότητες, καθώς και μέσω της απασχόλησης που προσφέρουν ([17]). Οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων συμβάλλουν στην αποφυγή της απώλειας τεχνογνωσίας της τοπικής βιοτεχνίας. Συχνά, οι τοπικές βιοτεχνίες και ο τομέας λιανικής πώλησης συμβάλλουν θετικά στη διαφοροποίηση των επιλογών των καταναλωτών στην αγορά, προσφέροντας μια εναλλακτική λύση στις ενιαίες αλυσίδες λιανικής πώλησης. Για τους καταναλωτές, μια επιτυχής μεταβίβαση συνεπάγεται τη συνέχιση παροχής και συχνά τη βελτίωση των υπηρεσιών και των προϊόντων. Η ανάπτυξη εύρυθμα λειτουργούντων οικοσυστημάτων μεταβίβασης επιχειρήσεων και υπηρεσιών υποστήριξης είναι ουσιαστική για τη διατήρηση των μέσων βιοπορισμού και των οικονομιών των μονοβιομηχανικών και των αγροτικών περιοχών, με ιδιαίτερη σημασία ιδίως για τους τομείς της γεωργίας και της μεταποίησης τροφίμων. Οι επιτυχείς μεταβιβάσεις προσφέρουν επίσης έναν τρόπο για την επιτάχυνση της διττής μετάβασης στις αγροτικές περιοχές, μέσω ενός μετασχηματισμού που ξεκινά με την αλλαγή ιδιοκτησίας. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ανάπτυξη οικοσυστημάτων μεταβίβασης επιχειρήσεων και υπηρεσιών υποστήριξης θα πρέπει να αποτελέσει μέρος της υλοποίησης του μακρόπνοου οράματος της ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές και της εφαρμογής του αγροτικού σχεδίου δράσης.

([8]) Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο *Στρατηγική για τις ΜΜΕ με στόχο μια βιώσιμη και ψηφιακή Ευρώπη*, 2020, COM(2020) 103 final.

([9]) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Εκτελεστικός Οργανισμός για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, Improving the evidence base on transfer of business in Europe (Βελτίωση της βάσης τεκμηρίωσης σχετικά με τη μεταβίβαση επιχειρήσεων στην Ευρώπη): τελική έκθεση, Υπηρεσία Εκδόσεων, 2021.

([10]) https://ec.europa.eu/growth/smes/supporting-entrepreneurship/transfer-businesses_el

([11]) ΕΕ C 197 της 8.6.2018, σ. 1.

([12]) ΕΕ C 429 της 11.12.2020, σ. 210.

([13]) ΕΕ C 194 της 12.5.2022, σ. 7.

([14]) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, EASME (Εκτελεστικός Οργανισμός για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις), Improving the evidence base on transfer of business in Europe (Βελτίωση της βάσης τεκμηρίωσης σχετικά με τη μεταβίβαση επιχειρήσεων στην Ευρώπη): συνοπτική παρουσίαση, Υπηρεσία Εκδόσεων, 2021.

([15]) Tall, Varamäki & Viljamaa: Business Transfer Promotion in European Countries (Προώθηση της μεταβίβασης επιχειρήσεων στις ευρωπαϊκές χώρες), Seinäjoki 2021, σ. 8.

([16]) Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2006), Μεταβίβαση επιχειρήσεων — Εξασφάλιση της συνέχειας με μια νέα αρχή, Βρυξέλλες, σ. 3-4.

([17]) SMEunited (Ευρωπαϊκή Ένωση Βιοτεχνικών και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων), Position on long-term vision for the EU's rural area (Θέση σχετικά με το μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ), Απρίλιος 2022.

4.4 Η προώθηση της μεταβίβασης επιχειρήσεων είναι επίσης επωφελής για τους εργαζομένους, καθώς διατηρεί τις θέσεις εργασίας και τη συνέχεια λειτουργίας της επιχείρησης. Στις ΠΜΜΕ ειδικότερα, οι εργαζόμενοι είναι το πιο πολύτιμο περιουσιακό στοιχείο που μεταβιβάζεται στη νέα ιδιοκτησία. Συνεπώς, είναι σημαντικό να διασφαλίζεται η ευημερία των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων. Συχνά, οι νέοι ιδιοκτήτες προσεγγίζουν τη μεταβίβαση με ενθουσιασμό για να αναπτύξουν και να επεκτείνουν την επιχείρηση. Αυτό συνεπάγεται επίσης καλύτερες μελλοντικές προοπτικές για τους εργαζομένους όσον αφορά τη συνέχεια της εργασίας και την επαγγελματική εξέλιξη. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά μεταβιβάσεις όπου οι εργαζόμενοι μπορούν να συνεχίσουν να εργάζονται και να αναπτύσσουν τις δραστηριότητες αναλαμβάνοντας την επιχείρησή τους, για παράδειγμα με τη μορφή συνεταιρισμού και με άλλες μορφές επιχείρησης στην κοινωνική οικονομία που ανήκουν σε εργαζομένους ([18]) και έχουν αποδείξει την αντοχή τους σε καταστάσεις κρίσης. Επίσης, η προώθηση του κοινωνικού διαλόγου και της ενημέρωσης από τα αρχικά στάδια διευκολύνει τις εξαγορές από εργαζομένους. Αυτό ευθυγραμμίζεται με τη γνωμοδότηση INT/925 της ΕΟΚΕ ([19]), στην οποία τονίζεται ότι η εξαγορά από τους εργαζομένους αποτελεί ορθή πρακτική που είναι χρήσιμη για την επανεκκίνηση εταιρειών που διέρχονται κρίση, αλλά και για τη μεταβίβαση ΜΜΕ των οποίων οι ιδιοκτήτες δεν έχουν διαδόχους.

4.5 Οι πολιτικές της ΕΕ και των κρατών μελών για την ανάκαμψη και την ανάπτυξη πρέπει να δώσουν ισχυρό ρόλο στην προώθηση της μεταβίβασης επιχειρήσεων. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις μακροχρόνιες και στρατηγικές προσπάθειες που έχει καταβάλει η Επιτροπή, καθώς και οργανισμοί προώθησης της μεταβίβασης επιχειρήσεων, όπως η Transeo ([20]), για τη δημιουργία ενός φιλικότερου προς τις μεταβιβάσεις περιβάλλοντος στην Ευρώπη. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης. Ο βαθμός της προσοχής, η σημερινή συνολική λειτουργικότητα του οικοσυστήματος μεταβίβασης επιχειρήσεων και η έκταση των μέτρων προώθησης της μεταβίβασης επιχειρήσεων διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Σε ένα ταχέως αναπτυσσόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον, οι επιχειρηματίες πρέπει να αδράξουν τις ευκαιρίες για ανάπτυξη, τόσο στο εσωτερικό μιας εταιρείας όσο και μέσω εξαγορών. Θα πρέπει να εξεταστούν όλα τα είδη μεταβίβασης ιδιοκτησίας, όπως η διαδοχή από μέλος της οικογένειας, η αγορά και η εξαγορά από τη διοίκηση, η στρατηγική εξαγορά και η εξαγορά από τους εργαζομένους.

4.6 Προκειμένου να επιτύχει η μετάβαση της Ευρώπης στην ψηφιακή και την πράσινη οικονομία, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ΠΜΜΕ. Οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων είναι ένας φυσικός τρόπος για να μετασχηματιστεί ένα επιχειρηματικό μοντέλο ΠΜΜΕ σε ένα πιο οικολογικό και ψηφιακό επιχειρηματικό μοντέλο, με την υποστήριξη της ψηφιακής και πράσινης μετάβασή τους. Μια επιτυχής αλλαγή ιδιοκτησίας μπορεί να οδηγήσει σε μια πιο ανθεκτική, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχείρηση. Επίσης, από την άποψη των πόρων, η αγορά μιας υφιστάμενης εταιρείας με τα παραγωγικά περιουσιακά στοιχεία της είναι συχνά πιο φιλική προς το περιβάλλον από ό,τι η ίδρυση μιας νέας.

4.7 Ιδίως όταν η επιχείρηση μεταβιβάζεται από έναν γηράσκοντα επιχειρηματία σε έναν νεότερο, είναι πιθανό ο νέος επιχειρηματίας να έχει καλύτερα εφόδια ώστε να ενσωματώσει νέες τεχνολογίες, μεθόδους παραγωγής και βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ ζητεί να αναπτυχθούν περαιτέρω κίνητρα, όπως η ευαισθητοποίηση, οι υπηρεσίες παροχής συμβουλών, η καθοδήγηση και η πρόσβαση σε χρηματοδότηση, για τη μεταβίβαση των ΠΜΜΕ σε νέους επιχειρηματίες. Επίσης, η κατανόηση του κοινωνικού διαλόγου από τους νέους επιχειρηματίες θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω, για παράδειγμα, μέσω ενοτήτων κοινωνικού διαλόγου ως προς την κατάρτιση στην επιχειρηματικότητα. Η έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας με την εξαγορά μιας υφιστάμενης επιχείρησης θα πρέπει να προωθηθεί ενεργά ως μια ευκαιρία που είναι εξίσου ελκυστική με την ίδρυση μιας επιχείρησης. Ομοίως, θα πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω κίνητρα για τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων σε γυναίκες επιχειρηματίες, ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των γυναικών επιχειρηματιών, που επί του παρόντος είναι πολύ χαμηλός.

4.8 Στη συντριπτική πλειονότητα των μεταβιβάσεων επιχειρήσεων απαιτείται εξωτερική χρηματοδότηση. Λόγω των αυξανόμενων ρυθμιστικών απαιτήσεων στον χρηματοπιστωτικό τομέα, υπάρχουν δύο βασικά χρηματοδοτικά μέσα που πρέπει να επισημανθούν για να προωθηθούν οι μεταβιβάσεις επιχειρήσεων. Πρώτον, η ανάγκη για εμπράγματες ασφάλειες για τη χρηματοδότηση πακέτων μεταβίβασης επιχειρήσεων είναι προφανής. Ωστόσο, το αυξανόμενο ποσοστό των επιχειρηματικών περιουσιακών στοιχείων είναι άυλο, ενώ ο τραπεζικός τομέας υποχρεούται να συμμορφώνεται με όλο και πιο αυστηρούς κανόνες. Κάθε κράτος μέλος χρειάζεται έναν φορέα ή οργανισμό που να παρέχει εγγυήσεις για τραπεζικά δάνεια. Δεύτερον, η ανάπτυξη του ρυθμιστικού πλαισίου της ΕΕ αυξάνει τη ζήτηση για χρηματοδότηση μετοχικού κεφαλαίου. Υπάρχουν διάφοροι αγοραστές που έχουν τα προσόντα για τη διαχείριση της στοχευόμενης επιχείρησης, αλλά χρειάζονται χρηματοδότηση μετοχικού κεφαλαίου. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει σθεναρά την Επιτροπή να αναλάβει προορατικό ρόλο για την προώθηση της ανάπτυξης και των δύο αυτών χρηματοδοτικών μέσων στα κράτη μέλη.

([18]) Για παράδειγμα, εταιρείες εργαζομένων («sociedades laborales») στην Ισπανία.

([19]) ΕΕ C 286 της 16.7.2021, σ. 13.

([20]) Η Transeo είναι μια διεθνής μη κερδοσκοπική ένωση στην οποία συμμετέχουν εμπειρογνώμονες στις μεταβιβάσεις και τις εξαγορές μικρομεσαίων επιχειρήσεων από την Ευρώπη και πέρα από αυτήν.

4.9 Στο μέλλον, ένας αυξανόμενος αριθμός οικογενειακών ΠΜΜΜΕ θα μεταβιβαστεί σε τρίτους. Για να προσελκύσει τρίτους αγοραστές, η επιχείρηση πρέπει να είναι βιώσιμη και οικονομικά υγιής και ελκυστική. Όσο νωρίτερα προετοιμάζονται οι επιχειρηματίες για τη μεταβίβαση, τόσο πιο επιτυχής τείνει να είναι η μεταβίβαση. Τα κράτη μέλη πρέπει να αυξήσουν τις δραστηριότητες ευαισθητοποίησης σχετικά με τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων και να εξοπλίσουν τις επιχειρήσεις και άλλους οργανισμούς υποστήριξης για την προώθηση και την υποστήριξη των μεταβιβάσεων των ΠΜΜΜΕ. Η υποστήριξη έγκαιρης προειδοποίησης που παρέχεται σε μια επιχείρηση που αντιμετωπίζει οικονομικές δυσχέρειες μπορεί επίσης να είναι σημαντική, βοηθώντας τον επιχειρηματία να επαναφέρει την επιχείρηση σε μια πορεία οικονομικής βιωσιμότητας και να την προετοιμάσει για μια μεταβίβαση. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να θεσπίσουν και να αναπτύξουν περαιτέρω μηχανισμούς υποστήριξης έγκαιρης προειδοποίησης για τις ΠΜΜΜΕ.

Μια πρόσφατη μελέτη με θέμα «Business Transfer Promotion in European Countries» (Προώθηση της μεταβίβασης επιχειρήσεων στις ευρωπαϊκές χώρες) ([21]) παρουσιάζει πρακτικές προώθησης της μεταβίβασης επιχειρήσεων στα κράτη μέλη, οι οποίες θα μπορούσαν να αναπαραχθούν σε άλλες χώρες. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τη σύσταση της μελέτης να δημιουργήσουν τα κράτη μέλη εθνικά φόρουμ ενδιαφερόμενων φορέων για τη μεταβίβαση επιχειρήσεων, τα οποία θα εκπροσωπούν τόσο τους δημόσιους όσο και τους ιδιωτικούς ενδιαφερόμενους φορείς. Η συνεργασία των ενδιαφερόμενων φορέων είναι αναγκαία σε όλα τα επίπεδα: περιφερειακό, εθνικό και διεθνές. Τα φόρουμ για τη μεταβίβαση επιχειρήσεων προσφέρουν —μέσω συνεχούς διαλόγου μεταξύ των εθνικών εμπειρογνωμόνων— μια συστηματική και μακροπρόθεσμη προσέγγιση για την προώθηση της μεταβίβασης επιχειρήσεων και συνιστούν αποδοτικότερη χρήση των πόρων. Θα μπορούσε ενδεχομένως να καθιερωθεί ένας διασυνοριακός διάλογος, τον οποίο θα προωθήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μεταξύ των διαφόρων εθνικών φόρουμ με σκοπό την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά την προώθηση της μεταβίβασης επιχειρήσεων στα κράτη μέλη.

4.10 Η ΕΟΚΕ συνιστά στα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν πλήρως τις ψηφιακές τεχνολογίες για την προώθηση των μεταβιβάσεων επιχειρήσεων. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες για τη μεταβίβαση επιχειρήσεων, τις οποίες στις περισσότερες περιπτώσεις κατέχουν και διαχειρίζονται ιδιωτικοί φορείς, θα πρέπει να αναπτυχθούν σε όλα τα κράτη μέλη και θα πρέπει επίσης να είναι προσβάσιμες σε πολύ μικρές και μικρές εταιρείες. Θα πρέπει να αναπτυχθούν διασυνδέσεις και συνέργειες μεταξύ των διαφόρων διαδικτυακών πλατφορμών στα κράτη μέλη, και η Επιτροπή θα μπορούσε να διευκολύνει την πρόσβαση στις διάφορες διαδικτυακές αγορές στα κράτη μέλη. Επιπλέον, ο αριθμός των διασυνοριακών μεταβιβάσεων επιχειρήσεων μεταξύ μικρών επιχειρήσεων αυξάνεται. Η βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών διαδικτυακών πλατφορμών θα ήταν ένας οικονομικά αποδοτικός τρόπος ώστε να μπορέσουν οι μικρές επιχειρήσεις να αναζητήσουν δυνητικούς ιδιοκτήτες-στόχους σε άλλα κράτη μέλη.

4.11 Η επιτυχής χάραξη ευρωπαϊκής πολιτικής για τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων απαιτεί τη βελτίωση της συλλογής δεδομένων. Ακόμη και σήμερα, τα δεδομένα για τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων είναι κατακερματισμένα και μη συγκρίσιμα. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να λάβουν τα προτεινόμενα μέτρα για τη βελτίωση της βάσης δεδομένων για τη μεταβίβαση επιχειρήσεων. Τα μέτρα αυτά σκιαγραφήθηκαν στην πρόσφατη έκθεση με θέμα *Improving the evidence base on transfer of business in Europe* ([22]) (Βελτίωση της βάσης τεκμηρίωσης σχετικά με τη μεταβίβαση επιχειρήσεων στην Ευρώπη). Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης την ανάπτυξη ενός βαρόμετρου σε επίπεδο ΕΕ για τη μεταβίβαση επιχειρήσεων, το οποίο θα υποβάλλει στοιχεία μία φορά ανά τετραετία, προκειμένου να συμβάλει στην τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής βάσει βελτιωμένων δεδομένων. Επίσης, θα πρέπει να εξεταστούν διάφορες πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης, όπως η καθιέρωση μιας εθνικής και/ή Ευρωπαϊκής εβδομάδας μεταβίβασης επιχειρήσεων.

4.12 Εκτός από τη βελτίωση της συλλογής δεδομένων, η ΕΟΚΕ προτείνει η Επιτροπή να επανεξετάζει τακτικά την κατάσταση όσον αφορά τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων στην Ευρώπη. Η ετήσια συνέλευση των ΜΜΕ της ΕΕ θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως φόρουμ τακτικής συζήτησης και ανταλλαγής εμπειριών για τις μεταβιβάσεις των ΠΜΜΜΕ.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2022.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG

([21]) Tall, Varamäki & Viljamaa: Business Transfer Promotion in European Countries (Προώθηση της μεταβίβασης επιχειρήσεων στις ευρωπαϊκές χώρες), Seinäjoki 2021, σ. 8.

([22]) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Εκτελεστικός Οργανισμός για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, Improving the evidence base on transfer of business in Europe (Βελτίωση της βάσης τεκμηρίωσης σχετικά με τη μεταβίβαση επιχειρήσεων στην Ευρώπη): τελική έκθεση, Υπηρεσία Εκδόσεων, 2021